

Notat om heldagsskolekonceptet pr. februar 2009

Det politiske grundlag:

Aftaleteksten i Faglighed for Alle indeholder følgende hovedelementer omkring heldagsskolerne pædagogiske hovedelementer:

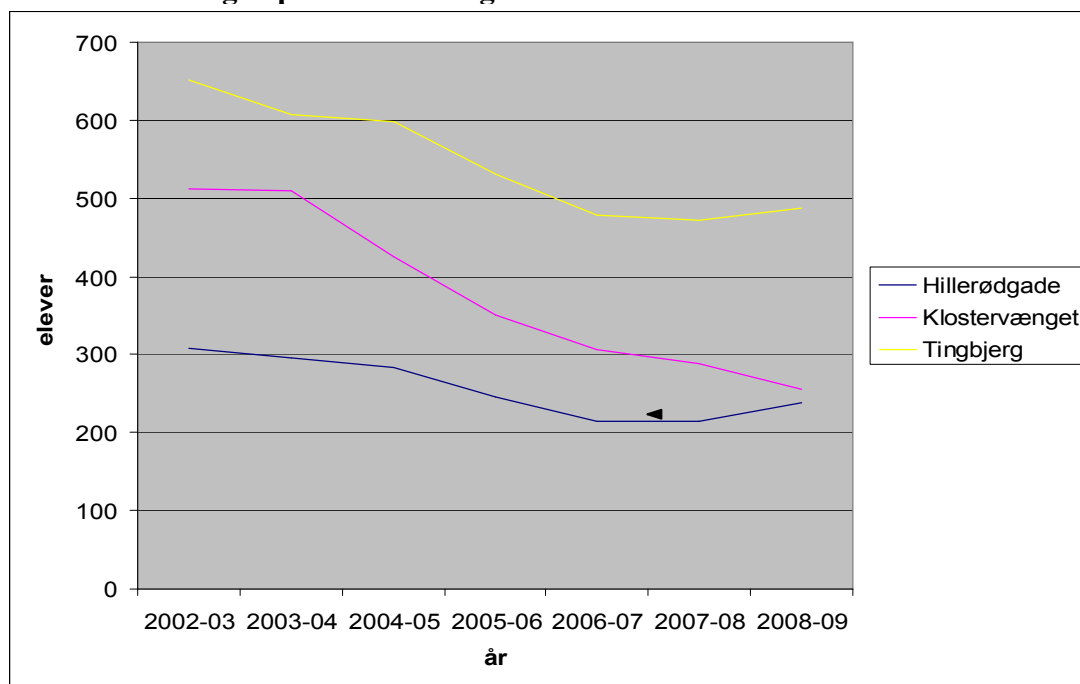
- Stærkt fokus på faglighed
- Tæt sammenhæng mellem undervisning og fritid
- Gratis fritidstilbud til alle
- Sundhedsfremme via kost og bevægelse

Heldagsskolekonceptet er et udviklingsprojekt som med forskellige lokale profiler er ved at finde sin form indenfor det besluttede politiske grundlag

I forhold til de øvrige folkeskoler i kommunen, adskiller de 3 heldagsskoler sig på flere væsentlige områder:

1. Heldagsskolerne er et tilbud målrettet tosprogede elever i segregerede byområder. Samlet går der p.t. 980 elever på de 3 heldagsskoler. 95% er tosprogede elever og de repræsenterer 39 forskellige modersmål.
2. Heldagsskolerne arbejder mod et helhedsorienteret pædagogisk tilbud, dækkende både skole og fritidsdel
3. Et væsentligt mål er at etablere et praksisrelateret pædagogisk tilbud, baseret på et tæt samarbejde mellem lærere og pædagoger.
4. Heldagsskoletilbuddet medfører at børnene har mødepligt fra 8-15 hver dag.
5. Alle 3 skoler er udpeget som madskoler
6. Der er i forbindelse med heldagsskoletilbuddet indgået særlige aftaler om løn og arbejdstid for alle involverede personalegrupper

Elevtalsudviklingen på de tre heldagsskoler 2002-2008

Alle tre skoler har i en lang årrække inden heldagsskolekonceptet haft faldende elevtal. *Københavnmodellen for Integration* har årligt fjernet ca. 20 skolestartere fra Tingbjerg skole siden august 2006, hvorimod Klostersvænget og Hillerødgade ikke har været direkte involveret i Københavnmodellen. Det må dog antages, at debatten om betydningen af blandede skoler for alle tre skoler har medført et tab af især de bedre stillede tosprogede familier.

Heldagsskolekonceptet blev implementeret på Hillerødgade og Klostersvænget pr august 2007 og på Tingbjerg pr august 2008.

Elevtallet er stabiliseret og udviser en svag positiv fremgang på Hillerødgade og Tingbjerg. Hillerødgade har fra medio oktober 2008 til februar 2009 indskrevet 10 tosprogede elever, hvis forældre oplyser at de ser skolen som et positivt alternativ til etnisk privatskole.

Tabet af elever har frem til august 2008 fortsat uændret på Klostersvænget.

Det endelige resultat af indskrivningen til børnehaveklasse pr august 2009 foreligger traditionelt altid meget sent på foråret på de tre skoler – det er en stor opgave for skolerne at få en melding fra forældrene til de potentielle skolestartere. Klostersvænget har til skoleåret 2009/2010 en bedre indskrivning end i de foregående år. 35 elever er pt. indskrevet.

Det er ikke muligt at dokumentere om indførelsen af heldagsskolekonceptet har haft en særskilt betydning for elevtalsudviklingen på de tre skoler.

Praksisudmøntning af pædagogikken – et samarbejde mellem forskellige personalegrupper

Følgende beskrivelser giver praksiseksempler på den særlige ”heldagsskolepædagogik” på hhv. Tingbjerg skole, Hillerødgades skole og Klostersvængets skole. Skolerne har ud fra lokale forudsætninger tilrettelagt tilbuddet indenfor rammerne, men med en vis variation

Heldagsskolernes pædagogiske personale (børnehaveklasseledere, pædagoger, lærere, pædagogmedhjælpere, og klubmedarbejdere), skal i et tæt samarbejde sikre, at der foregår en læring og personlig udvikling for det enkelte barn. Alle tre skoler melder at der er god vilje til samarbejde mellem pædagoger og lærere, men at det er en stor udfordring for to faggrupper, der traditionelt er skarpt adskilt, at finde sammen. De tre skoleledere og tillidsrepræsentanterne vurderer samstemmende, at udviklingen går den rigtige vej.

Det har for skolerne været en stor udfordring, at sikre at de forskellige personalegrupper har haft de fornødne rammebetingelser for samarbejdet. Dette har krævet et ekstraordinært forbrug af personaleresourcer til forskellig mødevirksomhed

Dagligdagen:

Skolerne har sammensat teams af lærere og pædagoger for den enkelte årgang/klasse, som tilrettelægger en dagligdag således at den både rummer faglige forløb/alm. undervisningslektioner, samt fritidsprægede kreative forløb.

Typisk vil der i nogle af dagens moduler være både en lærer og en pædagog omkring den enkelte børnehavegruppe, hvorefter det er den planlagte aktivitet som placerer ansvarsområdet hos hhv. læreren eller pædagogen

Terminologien er forskellig på de 3 heldagsskoler, men typisk vægtes det indbyrdes ansvarsområde indenfor en opdeling af hhv.

- faglige aktiviteter under læreransvar
- kreative/socialiserende aktiviteter under pædagogens ansvar

Pædagogerne deltager typisk i 10-15 lektioner pr uge i den undervisningspligtige tid mellem 8 og 15.

På Tingbjerg skole har pædagogernes hidtil haft status af team-pædagoger, dvs. med forholdsvis mange arbejdstimer omkring de enkelte klasser i indskolingen.

Beskrivelse af lærer-pædagogsamarbejdet:

” Vi valgte som opstartsmodel at pædagogerne blev tilknyttet hver deres indskolingsklasse, og dermed fik en funktion som klassepædagog.

Pædagoger og lærere har et fast ugentlig teammøde i undervisningstiden, hvor klassen har en pædagog fra en anden årgang.

På disse teammøder planlægges, hvad der skal ske i de timer pædagogen er med i, og der samtales omkring elever og skole/hjem samarbejdet, således at teamet omkring det enkelte barn sikrer en god og nuanceret dialog omkring barnet. Det er ikke mindst i forhold til skole/hjem samarbejdet, at det giver en rigtig god udnyttelse af lærerne og pædagoger har mulighed for at drøfte de enkelte børn, og ikke mindst hvordan børnene er i løbet af en hel dag og ikke kun i forhold til det faglige.”

Alle 3 heldagsskoler starter tidligt om morgenen (kl 6.50 eller 7.00) hvor bh.klasseledere, pædagoger eller lærere modtager børnene og sikrer, at skoledagen starter roligt og hyggeligt og med tid til et fornuftigt morgenmåltid:

Hverdagsbeskrivelse:

”Der er lys i kantinen klokken syv om morgenen – en pædagog og en børnehaveklasseleder tager imod børnene efterhånden som de møder op. Der er mulighed for at spise morgenmad; alle spiser noget af den sunde mad: rugbrød m. ost, grovcornflakes, yoghurt...med te og mælk at drikke til. Man kan tale med de voksne om hvordan det er gået derhjemme eller til fodbold i går. Man kan snakke lektier eller bare sidde helt stille og vågner op til skoledagen begynder klokken otte. Om tirsdagen møder to lærere kl. halv otte og tager alle, der har lyst og er friske med på en morgenløbetur i Nørrebroparken. En af lærerne tager nogle morgener et hold drenge med i svømmehallen, der ligger lige ved skolen.

Klokken 8.00 går børnene op i klasserne og har ganske almindelig undervisning”.

Hverdagsbeskrivelse:

”2. årgang består af 3 klasser. _

Her har man valgt, at der i en periode arbejdes meget ud af huset. Pædagoger tager derfor en gruppe børn med fra hver klasse og tager af sted med dem. Fx til zoologisk Have.

Det gør, at de børn der er af sted, får en god oplevelse som de sprogligt kan bygges videre på. Og de børn, der er tilbage i klassen, får mere lærertid til læsning og matematik. Desuden udbygges samarbejdet mellem klasserne og børnene får dermed også arbejdet med deres sociale færdigheder”.

Hverdagsbeskrivelse:

”Efter frokost er der energi til de tre sidste lektioner. Her er der pædagoger med i mange af klasserne. Det er rart, at der er to voksne i klassen. Man kan få hjælp til det, der er svært og nogle gange bliver klassen delt i to grupper, der arbejder med forskellige ting.”

Madprojektet på heldagsskolerne

Alle tre heldagsskoler er udpeget som madskoler – Hillerødgades Skole er pt. længst fremme med de nødvendige ombygninger.

Hillerødgades Skole tilbyder hver dag eleverne morgenmad, formiddagsfrugt, et varmt frokostmåltid samt eftermiddagsfrugt med en forældrebetaling på 150 kr pr måned. Spisesituationen beskrives som et helt centralt pædagogisk omdrejningspunkt for skoledagen, og både Tingbjerg skole og Klostervængets skole ser frem til at kunne give deres elever lignende tilbud.

Beskrivelse fra Hillerødgades Skole:

”Klokken 11.20 er det spisetid for de ældste klasser. De ældste børn spiser først – inden de måske går tur i pausen. Fristelsen til at købe junkfood og lægge penge i shawarmaen er meget mindre, når man er mæt. Mellem 75 % og 85 % af børnene er tilmeldt skolens spiseordning, hvilket betyder at det er en fælles oplevelse at spise 'dagens ret' i kantinen. Her spiser klasserne sammen med voksne: lærere og pædagoger. Maden er sund, frisktilberedt, økologisk, halal og varieret fra dag til dag. Alle bliver mætte – igen er der energi til resten af dagen. Det er hyggeligt at sidde og spise sammen – man taler sammen på en helt anden måde over et måltid. På skolen mærker vi tydeligt, at børnene er roligere sidst på dagen – indlæringsevnen er forbedret efter vores madordning er kommet i gang.

De yngste klasser spiser på andet hold. De er blevet godt sultne og har glædet sig rigtig meget til maden. De har måske set, hvad dagens ret er på skolens hjemmeside eller har måske mærket duften af mad i skolebygningen.

Pausen midt på dagen varer en time. En halv time til spisning og en halv time til at løbe og lege, spille bold eller gå tur. De der har lyst til at være inde i den store pause, kan gå i 'klubben', hvor der også er pædagoger.”

Fritidsdelen om morgenen, eftermiddagen og i ferierne

På alle 3 heldagsskoler er der obligatorisk skoledag for alle elever frem til ca. kl. 15. Skolerne har derudover fritidstilbud som eleverne kan benytte frivilligt og gratis. Skolerne oplyser flg. om elevernes typiske deltagelse i fritidstilbud. Oplysningerne bør vurderes i forhold til skolernes meget korte status som heldagsskoler. Fx har Tingbjerg Skole endnu ikke afviklet en sommerferie som heldagsskole. Hillerødgades meget store fremmøde om morgenen hænger sandsynligvis sammen med de gode kantine-faciliteter og den tilhørende morgenmad.

	Tingbjerg*	Klostervænget	Hillerødgade
Morgen (6.50-8.00)	20 børn	25 børn	55 børn
Eftermiddag (15-17)	145 børn	120 børn	130 børn
Aften	-	30-35 unge	
Sommerferie 2008	-	30-40 børn	50-60 børn
Vinterferie 2009	80-100 børn	70 børn	50 børn

* omfatter kun børn fra 0.-3. klassetrin. Ældre klassetrin har fritidstilbud udenfor Heldagsskolen i Tingbjerg Fritid

På Klostervænget har der været et særligt fokus på store børns og unges fritidstilbud og skolen har indenfor budgettet etableret en velfungerende ungdomsklub, så skolen i princippet er åben fra kl. 7-21. Ungdomsskolen har undervisningsaktiviteter i tæt sammenhæng med ungdomsklubben, og heldagsskole og ungdomsskole driver en fælles 'café'.

I Tingbjerg er det endnu ikke lykkedes at skabe den store sammenhæng mellem Tingbjerg Fritids aktiviteter og heldagsskolen

Hverdagsbeskrivelse: _

”20 minutter før skoletiden slutter, går alle børn fra børnehave- til 3. klasse i kantinen med deres lærere og pædagoger og får frugt og brød. Det er tid til at sige farvel til lærerne og langt de fleste børn går med pædagogerne over i fritidslokalerne, hvor de kan være til klokken 17. Her er det friere, hvad man kan beskæftige sig med. De voksne er i lokaler med forskellige aktiviteter.

Børnene fra 4. klasse og opefter kan gå i 'klubben' der ligger på skolen. I klubben kan man selv vælge mellem friere aktiviteter. På skolen er der lektiecafe for 6. – 9. klasses elever fra kl. 15. Der er også mulighed for forskellige idrætsaktiviteter. Skolen har samarbejde med flere forskellige lokale idrætsklubber, der har oprettet hold, der træner på skolen. Der er derfor mange børn – flere end halvdelen, der er medlemmer af disse klubber”

Skolernes foreløbige erfaringer

En af skolerne giver samlet følgende oversigt over heldagsskolekonceptets muligheder. Beskrivelsen rummer bredt summen af de 3 skolars foreløbige vurderinger:

Heldagsskolens udvidede skoledag har foreløbig givet mulighed for:

- at styrke elevens faglighed gennem flere lektioner
- at eleven får gavn af flere professioners faglighed
- at udvikle det tværfaglige
- at flere voksne styrker relationsdannelsen til den enkelte elev
- at flere voksne styrker forældresamarbejdet, der er udfordrende
- at integrere fritidsaktiviteter og undervisning efter elevens behov
- at tilbyde eleverne havregrød morgen og formiddag (populært)
- at tilbyde fritidstilbud for alle skolens elever
- at holde skolen åben fra kl.7 til kl.21;
- at udvikle ungdomstilbud i samarbejde med ungdomsskolen
- .at tage konflikter, når de opstår; flere voksne til at tackle vold, trusler og mobning
- at stimulere og give de tosprogede elever oplevelser, som er basale for læring
- 4-5 idrætslektioner ugtl. og mange ture; længere skoledage giver længere ture
- daglig læse- og lektielektion
- skemalagte oplevelseslektioner med fokus på det legende element

- at arbejde med trivsel og demokrati gennem elevsamtaler
- at tilbyde skolens mødre gratis aftenskole
- at tilbyde forældrecafé månedligt; pænt fremmøde
- at arbejde intensivt med elever, som er i ”udu”; politi, sociale myndigheder, hjemlige forhold
- at skabe tid til morgensang m.m.
- at afholde elevsamlinger i de fire trin månedligt

Evaluering

Forvaltningen fremlægger på udvalgets budgetseminar marts 2009 et budgetønske om 1,2 mio. kr. fordelt på årene 2010-2012 til betaling af en ekstern evaluering af heldagsskolekonceptet.